

Editorial

Sumari

El vocal informa

El Projecte Internacional
InterPARES 3 –
2a Címera Internacional

Notícies

Recursos informàtics

Wiki i els arxius

De l'arxiu a l'arxiver

Coia Escoda Múrria

Els arxivers fora de Catalunya

La Junta informa

Polítiques de seguretat en els arxius. Tenim respostes?

Doncs, sí, després d'escoltar els ponents convidats i els professionals que van compartir la taula rodona durant la VIII Jornada d'Estudi i Debat *Arxius segurs*. *Com protegim els documents?*, podem constatar que, les qüestions que ens vàrem plantejar en la darrera editorial, ja tenen algunes respostes.

També és cert que, de la resta de temes presentats al voltant de les mesures de seguretat en els arxius i de com protegim els documents, se'n desprèn una tasca important per a sistematitzar i estructurar la informació rebuda.

D'altra banda, hem constatat que professionals d'altres àmbits, des de la seva òptica, també es preocupen d'una de les principals responsabilitats dels arxivers: la seguretat i la recuperació dels documents. En primer lloc, a escala europea i amb la finalitat de minimitzar els robatoris, s'està treballant en l'elaboració d'una guia de bones pràctiques per als arxius, a partir de tres eixos: fer un anàlisi de riscos, identificant els problemes que es presenten en els centres d'arxiu, tant interns com externs; fer prendre consciència i formar tot el personal de l'arxiu per aconseguir que conegui el reglament intern, que el sàpiga aplicar i explicar a l'usuari extern, i que conegui les mesures de seguretat que hi ha al seu centre, i en tercer lloc, establir controls d'accés a l'arxiu, tant a l'edifici com a la sala de consulta i als dipòsits.

Aquests aspectes també són els que volem acomplir al nostre país. Així s'ha constatat al llarg de la VIII Jornada d'Estudi i Debat. Els centres d'arxiu ja compten amb reglaments interns que estableixen, en major o menor mesura, un seguit de polítiques de seguretat contra robatoris, segrestos i mal ús dels documents, que, juntament amb certes estratègies de control sobre els documents, aconseguen dissuadir de les accions delictives.

El registre i la butlleta individual amb dades de l'investigador/usuari i dades sobre la documentació que consulta és molt important com a mecanisme de control posterior; la identificació dels documents essencials i fer-ne còpies de substitució; la

presència contínua de personal de l'arxiu a la sala de consulta, revisar la documentació un cop ha estat consultada per comprovar que el lligall està íntegre, o potenciar al màxim els sistemes de reproducció per digitalització o microfilmació són algunes de les polítiques de prevenció que hi ha als nostres centres d'arxiu.

No obstant això, desapareixen documents. Sempre hi ha un moment, però, en què el vigilant es relaxa, o bé hi ha un excés de confiança envers l'usuari, hi ha un angle fosc a la sala i la càmera de vigilància no el capta, etc.

Quan es produeix aquest fet delictiu, se'ns recomana denunciar-ho. Ara ja sabem que hem de presentar la denúncia davant els mossos d'esquadra o la guàrdia civil. Els dos cossos compten amb grups especialitzats en delictes contra el patrimoni històric. I, ara, des de fa un any, a Barcelona comptem amb la fiscalia de patrimoni històric, que té competències jurídiques en aquest tema. Aquesta fiscalia canalitza aquestes irregularitats, analitza les proves, investiga i imputa si el fet és delictiu o falta després de taxar el document. També és cert que la tasca de valorar és difícil, atès que hi ha documents robats o malmesos el valor dels quals és incalculable, perquè tenen un valor intrínsec pel fet que formen part de la nostra herència cultural. Des d'aquesta fiscalia també s'imputa la responsabilitat penal i la responsabilitat civil si l'autor del fet ha de pagar pels danys comesos al bé cultural.

D'altra banda, i a part de formalitzar la denúncia, es recomana que hi hagi comunicació del fet delictiu als altres centres, per tal de prevenir-los, i que s'informi del cas a l'autoritat arxivística del país corresponent. En un altre sentit, i dins del context de la societat de la informació i els nous suports dels documents, també cal establir controls de seguretat i de protecció en els repositoris digitals d'arxius amb continguts d'originals en suport electrònic que haurem de preservar. Perquè també hi ha la preocupació per mantenir la seguretat dels sistemes d'informació per

Patrocina:

gama

Equipment Integral d'Arxius

Edita:
Associació d'Arxivers de Catalunya
Redacció:
Rocafort, 242 bis, 3r. 08029
Barcelona
Tel. i fax: 934 19 89 55
a/e: associacio@arxivers.com
Coordinació:
Albert Curto
Disseny i producció:
Disseny Visual, SL
Impressió:
Alpres, Mèxic 19

Dipòsit Legal: 292/89
ISSN: 0214-6924

tal de garantir la validesa futura del patrimoni. Ja tenim coneixements per a guardar de manera correcta els documents en suport paper, però ara cal fer-ho també amb els documents electrònics. Els entorns han de ser segurs, per no perdre la confiança del personal i del ciutadà davant de la suplantació de pàgines web públiques, la fuga massiva d'informació, altes quotes de frau en el correu electrònic i la ciberdelinqüència. I aquests atacs no només passen a l'Administració pública, sinó que també hi ha casos delictius contra la societat civil.

Per tant, es recomana fer una anàlisi de risc dels repositoris digitals i establir una metodologia formal. En aquest punt, els arxivers hem de formar-nos per poder participar de manera activa en aquest procés dins de la nostra institució o lloc de treball, atès que és responsabilitat nostra avaluar els documents electrònics.

En resum, sembla que de robatoris i delictes contra el patrimoni sempre n'hi hauran, però hem d'intentar minimitzar al màxim el risc. Això s'aconseguirà obtenint el màxim d'informació dels casos denunciats i dels actors del delicte, implantant més mesures de prevenció, augmentant la col·laboració amb els cossos de seguretat i millorant la comunicació entre els professionals dels centres d'arxiu per tal de prevenir aquestes situacions i d'augmentar les possibilitats de recuperació dels documents desapareguts.

D'altra banda, i abans d'acabar, des de l'Associació d'Arxivers de Catalunya esperarem que es publiqui la *Guia europea de bones pràctiques per als arxius*, que es presentarà al Consell de Ministres de Cultura de la Unió Europea del proper mes de novembre, per fer-ne l'adaptació a les especificitats i necessitats del model arxivístic català.

El vocal informa

El Projecte Internacional InterPARES 3 – 2a Cimera Internacional (InterPARES 3 Project - 2nd International Summit)

Miquel Serra
Vocal de Formació
i Coordinador del grup
de treball IP3
(TEAM Catalonia)

The International Research on Permanent Authentic Records in Electronic Systems (InterPARES) 3 Project és una col·laboració a escala internacional, integrada per grups de treball de diferents nacionalitats. La direcció del projecte l'ha finançat el Canada's Social Sciences and Humanities Research Council's Community-University Research Alliances, i també compta amb el suport del TEAM Canada, el nom del qual deriva del títol específic que dona lloc a aquesta tercera fase del projecte: *Theoretical Elaborations into Archival Management (TEAM): Implementing the theory of preservation of authentic records in digital systems in small and medium-sized archival organizations*.

Els dies 28, 29 i 30 d'abril es va celebrar a Oslo la Segona Cimera del projecte internacional InterPARES 3 (IP3), en què varen participar els directors i membres del grup internacional d'IP3. El lloc de realització va ser la seu central de la fundació independent sense ànim de lucre Der Norske Veritas (DNV, <http://www.dnv.es/>).

El grup internacional de treball (Internacional TEAM) el componen tots els directors dels grups de treballs (nacionals o multinacionals) que conformen el projecte i hi col·laboren, és a dir, TEAM d'Àfrica (Anne Thurston, videoconferència via Skype), TEAM del Brasil (Claudia Lacombe), TEAM del Canadà (Luciana Duranti), TEAM de Catalunya (Miquel Serra), TEAM de la Xina (Jian Wang), TEAM d'Itàlia (Giovanni Menchetti), TEAM de Corea (Sam G.

Oh, videoconferència via Skype), TEAM Malàisia (Rusnah Johare), TEAM de Mèxic (Juan Voutssás), TEAM d'Holanda i Bèlgica (Peter Horsman), TEAM de Noruega (Inger-Mette Gustavassen), TEAM de Singapur (Horng-Jyh Wu, videoconferència via Skype), TEAM de Turquia (Ozgur Kulcu) i TEAM del Regne Unit i Irlanda (Joy Davidson).

Des de l'Associació d'Arxivers de Catalunya, tal com ja es va informar a les sòcies i als socis, es va decidir de crear un grup de treball per formar part d'aquesta tercera fase del projecte InterPARES amb l'objectiu principal d'obrir la col·laboració a la recerca sobre preservació digital de documentació electrònica autèntica a llarg termini a totes les sòcies i socis que ho desitgin.

El dilluns 28 d'abril al matí, després de la introducció de la directora del projecte internacional InterPARES 3, la professora Luciana Duranti de la Universitat British Columbia, es va fer la presentació del grup de treball de l'Associació d'Arxivers de Catalunya (TEAM Catalunya) i es van exposar els objectius i les finalitats que pretenia aportar l'Associació. Després, la resta de membres i directors del grup internacional d'IP3 va procedir a la votació i aprovació de la creació del TEAM Catalonia. A continuació, va arribar el torn de la presentació, votació i aprovació del també nou grup de treball de Turquia.

A la tarda hi va haver un acte social als Arxius Nacionals de Noruega, allà es va fer una conferència sobre els Arxius Nacionals de Noruega i els projectes

de recerca en l'àmbit de la preservació digital de la documentació electrònica autèntica a llarg termini (LongRec/InterPARES i DNV) i, finalment, es va fer una visita guiada per les instal·lacions dels Arxius Nacionals.

També durant els dies 28 i 29, els directors dels diferents grups de treball varen presentar les tasques que estan realitzant entorn d'aquest projecte, la traducció de la terminologia d'InterPARES 2 (conceptes), els casos d'estudi que estan duent a terme i la seva situació, la presentació de les institucions que col·laboren amb cada grup de treball (*test-bed partners*), etc.

El dimecres 30 d'abril, en Jean-Pascal Morghese (tècnic coordinador del projecte InterPARES 3), ens va explicar als assistents de la Cimera la intranet del web InterPARES 3 (l'estructura, el funcionament, els continguts i la manera d'informar-los). També es va presentar el web d'IP3 http://www.interpares.org/ip3/ip3_index.cfm). D'altra banda, aquest mateix dia, Luciana Duranti i altres directors varen presentar els estudis generals de recerca del projecte InterPARES 3 i es van revisar els conceptes i termes emprats en el projecte. Finalment, es va acordar l'agenda de la propera cimera del projecte InterPARES.

Com a resum citem les activitats que haurà de desenvolupar el grup de treball de l'AAC (TEAM Catalunya) derivades de la segona cimera del Projecte InterPARES 3 d'Oslo:

1. Formalització del grup de treball.

2. Primera reunió del grup de treball proposada per al mes de juny, en què es tractarà l'estructura, el funcionament i la metodologia de treball dels membres del grup (Workshop Plenary).
3. Traducció i publicació de les guies del projecte InterPARES 2 (en procés).
4. Informació de la intranet del projecte InterPARES 3.
5. Traducció al català de la terminologia InterPARES 2 i introducció d'aquesta terminologia a la base de dades corresponent.
6. Traducció al català del web InterPARES 3 (http://www.interpares.org/ip3/ip3_index.cfm?team=10).
7. Recopilació i difusió al web d'InterPARES de bibliografia sobre preservació digital de documentació electrònica autèntica a llarg termini i normes i estàndards nacionals a Catalunya.
8. Seminari de presentació del projecte InterPARES 3 a la comunitat arxivística catalana i a la resta de professionals interessats en aquest projecte, i presentació de les guies d'IP2 traduïdes al català (vegeu la versió anglesa a: http://www.interpares.org/ip2/ip2_documents.cfm?cat=pg).

Per a obtenir més informació podeu consultar les adreces següents:

IP1: http://www.interpares.org/ip1/ip1_index.cfm

IP2: http://www.interpares.org/ip2/ip2_index.cfm

IP3: http://www.interpares.org/ip3/ip3_index.cfm

Notícies

Reunió del Comitè Executiu de la Secció d'Associacions Professionals d'Arxivers i Gestors Documentals del Consell Internacional d'Arxius (ICA/SPA)

Ciutat de Mèxic,
31 de març – 3 d'abril

Joan Boadas i Raset

La reunió de primavera del Comitè Executiu de l'SPA va tenir lloc en les dates esmentades a la ciutat de Mèxic, amb l'objectiu de tractar diferents temes relacionats directament amb la nostra professió i amb l'àmbit associatiu que representa.

Es van abordar aspectes vinculats als documents que han estat elaborats en aquesta darrera etapa i que estaran disponibles, la majoria, en tres idiomes (anglès, francès i espanyol) al web de l'ICA. S'avança en temes com la proposta d'una nova estructura de quotes per part de les associacions membre, el Butlletí de l'SPA (també en aquests tres idiomes), l'informe que de manera quadriennal ha d'elaborar el president de la Secció (Didier Grange) o els documents per a promoure l'SPA.

Un dels treballs en marxa, i en el qual l'AAC participa activament gràcies a la creació d'un grup de treball, és l'adreçat a determinar les actuals competències de la nostra professió i avançar en els aspectes

vinculats a la certificació de professionals i l'acreditació de les ofertes formatives. Es discutí i es proposaren canvis remarcables en el que ha de ser la Declaració Universal sobre els Arxius, i s'analitzaren altres punts presents en l'ordre del dia de la reunió, com ara la renovació del Codi deontològic, els programes de formació, la proposta d'un calendari de conservació de la documentació generada per l'SPA, però que pot ser d'utilitat per al conjunt d'associacions que l'integren, o la proposta de la representant de l'associació d'arxiviers japonesos d'elaborar una enquesta a escala mundial sobre les associacions professionals d'arxiviers.

Es va debatre també la participació de l'SPA en el proper congrés internacional del Consell Internacional dels Arxius, que tindrà lloc a Kuala Lumpur aquest juliol. En aquest sentit, i a part d'altres intervencions, es va acordar celebrar una sessió pública amb el títol *El paper de les associacions professionals i la cooperació internacional*, en el marc de la qual el representant de l'AAC parlarà sobre la relació entre moviment associatiu i elaboració de legislació professional.

Pel que fa a futures convocatòries internacionals es va informar sobre el congrés de l'ICA a Kuala Lumpur (Malàisia), la reunió del comitè executiu de l'SPA la primavera del 2009 a Israel, la CITRA que se celebrarà a Malta la tardor del mateix any i la conferència europea d'arxius que tindrà lloc a Ginebra l'abril del 2010. Atès l'èxit de la 1a Conferència Internacional d'Associacions Professionals que va tenir lloc a Madrid l'octubre de 2007, es busquen

les complicitats suficients per reeditar la proposta, que es podria concretar el 2011. Coincidint amb la reunió del Comitè Executiu va tenir lloc a la mateixa ciutat, els dies 27 i 28 de març, el IV Seminari Internacional d'Arxius. El representant de l'AAC hi va intervenir amb la presentació de dues ponències: *La caixa d'eines de l'arxiver i Gestió d'arxius fotogràfics*. El mateix representant va impartir encara una tercera conferència, el dia 3

d'abril, a la seu de la Junta Local de Concertació y Arbitraje, davant d'uns 300 arxivers del districte federal mexicà.

En el transcurs de la reunió, el Comitè Executiu de l'SPA va visitar l'Arxiu del Registre Civil, on s'està duent a terme un interessant projecte de digitalització i buidatge de dades, i el de l'Instituto de la Vivienda del Distrito Federal.

L'Observatori d'arxius i televisions locals al Mercat de l'Audiovisual de Catalunya

Observatori permanent AiTL

El passat 29 de maig, en el marc del Mercat Audiovisual de Catalunya celebrat a Granollers, va tenir lloc la segona reunió de l'observatori Permanent d'Arxius i Televisions Locals. La primera s'havia fet un mes abans a Andorra –concretament el 28 d'abril– i havia aplegat 29 professionals procedents de diverses televisions i arxius de Catalunya i Andorra. Entre els acords d'aquella primera reunió es van constituir quatre comissions de treball:

1. Comissió d'Estratègies i Actuació, coordinada per Susanna Vela de l'Arxiu Nacional d'Andorra.
2. Comissió de Selecció i Tractament Documental, coordinada per Adela Pujolà de la Xarxa Audiovisual Local.
3. Comissió de Tecnologies i Formats, coordinada per Pau Saavedra de l'Arxiu Municipal de Girona.
4. Comissió Legislativa, coordinada per Josep Maria Codina de l'Institut Municipal de Comunicació de Granollers.

La segona reunió, a Granollers, va servir per a definir els temes clau a tractar i les línies de recerca a seguir en el si de cada comissió, amb l'objectiu d'aportar coneixement en la gestió i preservació del patrimoni audiovisual procedent de les televisions d'àmbit local, tal com queda recollit en la declaració de principis que van inspirar la creació de l'Observatori.

<http://www.xtvlblocs.cat/observatori/?cat=1>

A grans trets, les accions previstes per les comissions van ser les següents:

La **Comissió de Planificació Estratègica i Legislació** va acordar, d'una banda, trametre una enquesta a tots els arxius de Catalunya i Andorra per valorar l'estat en què es troben els seus fons audiovisuals, i d'una altra, donar a conèixer, mitjançant el bloc de l'Observatori, els diferents ajuts que ofereixen les administracions i als quals es poden acollir els arxius o fons audiovisuals; també va acordar elaborar recomanacions amb la finalitat de fer-les arribar a les administracions competents perquè vetllin per la conservació de les emissions de televisió que afectin el seu àmbit local. Aquesta

comissió també es va proposar obrir un nou apartat al bloc de treball on incloure documents de referència, com poden ser diferents models de contracte, legislació, etc.

La **Comissió de Selecció i Tractament** es va comprometre a fer un recull d'informació per conèixer què es produeix a les televisions i què es conserva, amb l'objectiu d'iniciar una taula de debat i, en un futur, de valoració de la documentació audiovisual; també es va proposar elaborar, a partir de les normes nacionals i internacionals, una fitxa descriptiva que sigui, en la mesura del possible, compartida per televisions i arxius que custodien documentació audiovisual, sens perjudici que cada institució pugui treballar amb els camps d'informació que li són necessaris. En aquesta comissió es va acordar també redactar recomanacions per a la conservació preventiva dels suports analògics.

La **Comissió de Tecnologies i Formats** es va comprometre a estudiar i comparar els diferents sistemes i aplicacions de gestió de la documentació audiovisual que s'ofereixen al mercat, redactar un recull de recomanacions per a la correcta digitalització de les cintes de vídeo analògiques, adequant els paràmetres de la digitalització als formats d'origen i de substitució, i estudiar tot allò referent als dispositius d'emmagatzematge de la informació digital: capacitat, costos, seguretat, etc. El mateix dijous 29, en el programa de ponències Audiovisual MAC, es va fer la presentació pública de l'Observatori Permanent d'Arxius i Televisions Locals. Aquest acte va anar a càrrec de Susanna Vela, de l'Arxiu Nacional d'Andorra, i va servir per a exposar de manera clara i precisa quins són els principis inspiradors de l'Observatori i quines accions s'estan duent a terme, i també per a emplaçar els assistents interessats a participar en els grups de treball.

Els resultats de les Comissions s'aniran publicant al bloc de l'Observatori. Es preveu presentar els primers resultats en la propera reunió de l'Observatori, prevista per el dia 27 d'octubre amb motiu del dia Mundial del Patrimoni audiovisual.

Taula rodona a les Jornades d'Informació i Documentació

El Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya (COBDC) va organitzar les 11s Jornades d'Informació i Documentació, que, amb el títol *Experiència i innovació*, es van celebrar a la ciutat de Barcelona els passats 22 i 23 de maig.

En aquesta edició, el COBDC va convidar el president de l'AAC, Joan Antoni Jiménez, a participar a la taula rodona *Amb les noves titulacions, el sector comptarà amb els professionals que necessita?* que es va desenvolupar el dia 22 al matí. Els altres participants a la taula rodona van ser Lluís Pastor, director dels Estudis d'Informació i Documentació de la UOC;

Rosario López de Prado, presidenta de SEDIC; Hugo Agud, de l'empresa Greendata, i Cristòbal Urbano, degà de la Facultat de Documentació de la Universitat de Barcelona i moderador.

Al llarg de les dues hores que va durar la sessió, els assistents van poder presenciar l'intens debat que van mantenir els ponents al voltant de la qüestió de les titulacions universitàries arran de l'Espai Europeu d'Educació Superior, i les expectatives d'inserció dels graduats en el mercat laboral.

Pel que fa als aspectes més vinculats a la nostra professió, el president de l'AAC va exposar les raons

que ens porten a defensar una titulació universitària específica d'arxivística i gestió documental davant l'amalgama de matèries i continguts del Graduat en Documentació, en què el pes de la nostra especialitat és testimonial.

D'altra banda, davant del gran nombre de preguntes plantejades en el torn obert de paraules, també va ressaltar el paper que han tingut els estudis universitaris especialitzats –les vuit edicions del màsters d'Arxivística i les promocions del Graduat Superior de l'ESAGED– a l'hora d'homogeneïtzar els continguts formatius en la nostra professió i de facilitar l'entrada dels titulats en el món laboral.

Recursos informàtics

Wiki i arxius

—
Alfred Mauri Martí

No hi ha dubte que ha estat la Wikipedia qui ha popularitzat aquesta paraula hawaiana (*wiki wiki*), que significa ràpid. Però el que ens interessa aquí no és l'etimologia, sinó el camí que ha obert el que ara ja s'ha popularitzat com a *wiki*, més enllà de la Wikipedia. No és el tema d'aquest article, però a la Wikipedia (en català), la paraula *arxiu* amb prou feines surt i no apareix referida a la nostra professió, i *arxivística* ni tan sols existeix com a entrada. No és el tema, però destinem un moment a pensar-hi.

I quina relació hi pot haver entre *wiki* i els arxius? Un *wiki* és un conjunt de pàgines web a les quals no solament es pot accedir amb un navegador sinó que, a més, en podem modificar el contingut o en podem crear de noves sense necessitat de tenir coneixements de programació ni de llenguatge HTML, i veure-ho immediatament. Sinònim de caos? En absolut.

Les pàgines d'un *wiki* funcionen sobre una base de dades, com ara Mysql, per exemple, encara que no és pas l'única. De fet, hi ha qui defineix un *wiki* com la forma més simple de base de dades. Quins avantatges presenta en relació amb qualsevol altre tipus de pàgines web?

- Utilitza un llenguatge d'etiquetes simplificat que ens evita la necessitat de conèixer HTML a l'hora de crear els continguts, però no ens priva d'utilitzar-lo si ens cal.
- Es crea una pàgina simplement a partir d'adjudicar-hi un encapçalament o títol, o d'assenyalar com a concepte a desenvolupar una paraula que ens interessa dins el text d'una pàgina que estiguem redactant. Això es fa de manera simple, com ara tancant-la entre dos grups de parèntesis rectangulars `[[aquí escrivim el concepte que crea una nova pàgina]]`. Aquesta simple acció ja crea una pàgina vinculada on desenvolupar el contingut posteriorment.
- L'accés a les noves pàgines creades i als continguts revisats i modificats és immediat.
- Hi ha un control clar de les pàgines creades, però amb el contingut encara no desenvolupat.
- Quan es modifica un contingut es manté un històric de les versions anteriors, que, si ens cal, podem recuperar i/o contrastar.
- Podem conèixer sempre els autors de les aportacions i modificacions, i el moment en què s'han fet.

- Podem gestionar permisos diferenciant usuaris i grups, adjudicant-los els drets que convinguin més, segons el projecte en què treballem.
- Com que els continguts estan emmagatzemats en una base de dades, qualsevol canvi en els aspectes estètics i formals de les pàgines és independent i no els afecta. Mai més no caldrà tornar a introduir informació en canviar el disseny del nostre web. Tot i que aquest avantatge no és exclusiu del *wiki*, també ho permet un *blog*, per exemple.

Podríem detallar més, però a aquells que vulgueu aprofundir sobre el tema, us aconsellem que consulteu el web www.wikimatrix.org. Hi podeu trobar la relació de pràcticament tota l'oferta de programes d'aquest tipus i comparar-ne les característiques i prestacions. *Mediawiki* és el més popular, ja que dona suport a la Wikipedia, però no és pas l'únic, ni tampoc l'únic desenvolupat com a programari lliure i gratuït.

I la relació del *wiki* i els arxius? És una bona eina de treball col·laboratiu, que ajuda al debat i facilita la millora constant i immediata dels continguts informatius, amb una accés igualment àgil per part de tots els interessats o implicats, que es pot utilitzar a Internet i també a la intranet. Pot ser una eina de gran eficàcia per al desenvolupament de manuals de procediment o per a la realització de projectes, com ara l'anàlisi de circuits administratius d'una organització de cara a la seva millora, per apuntar-ne dos. Amb l'avantatge addicional que evita que els continguts es generin de manera centralitzada i es transmetin de manera unidireccional i que facilita la complicitat i comunicació més grans entre els agents implicats en qualsevol procés ja que tots hi poden fer les seves aportacions. Això sí, si l'organització no està avesada a treballar de manera col·laborativa, caldrà abans fer un treball previ que el *wiki* no pot evitar. Però hi ajudarà, de ben segur. Ja hem vist que disposem de programari lliure i gratuït, però com podem instal·lar-lo sense haver-nos de convertir en experts informàtics? Diverses empreses de serveis d'allotjament web acompanyen ja la seva oferta amb la possibilitat d'instal·lació automatitzada d'eines d'aquest tipus al servidor. Cost: des de 25 € l'any per a 100 MB d'espai de disc dur.

I una darrera proposta. Després d'una experiència reeixida com *Arxiforum* no tocaria ara l'*Arxiwiki*?

De l'arxiu a l'arxiver

Coia Escoda Múrria Arxiu del Port de Tarragona

L'estiu de 1987, just acabada la llicenciatura, vaig rebre una trucada del que havia estat professor meu d'Història Moderna, el Dr. Lluís Navarro Miralles, per oferir-me una feina al Port de Tarragona. Es tractava d'organitzar els fons històrics de l'entitat per analitzar la viabilitat d'obrir al públic un Arxiu Històric del Port de Tarragona. El mes d'octubre del mateix any, juntament amb Mercè Toldrà Dalmau, companya d'universitat, l'Obra Social de Caixa Tarragona ens va contractar per un any. El dia 13 d'octubre ens vàrem presentar a la feina que s'havia de desenvolupar a les antigues oficines de la Junta d'Obres del Port, a l'emblemàtica plaça dels Carros de Tarragona, a redós de les instal·lacions portuàries; un edifici dels anys vint, d'estil neoclàssic, abandonat des de feia uns anys, ja que el personal administratiu portuari s'havia traslladat a un edifici de nova construcció al passeig de l'Escullera.

A la planta baixa de l'esmentat immoble, ens iniciàrem en el món de l'Arxivística sota la batuta del Dr. Navarro. Durant dos anys vàrem organitzar, classificar i inventariar el fons històric, tasca que va culminar el 4 de juliol de l'any 1990, data en què es va inaugurar al públic l'Arxiu Històric del Port de Tarragona aprofitant els actes de celebració del Bicentenari del Port Modern.

Recordo que aquells primers anys van ser força estimulants; cada document era una troballa, especialment els que aparegueren en un racó d'armari plegats i lligats amb cordills. Eren els títols de terrenys de les botigues de mar dels segles XVIII i XIX. Però també hi trobàrem documentació anterior, concretament del segle XVI, censals i violaris d'un fons privat, el de Josep Anton de Castellarnau, qui va ser tresorer de la Junta Protectora de les Obres del Port de Tarragona, entitat que gestionà les obres portuàries entre 1790 i 1836.

Teníem un repte important al davant, érem les primeres historiadores –en aquells anys els arxivers encara no ens havíem professionalitzat– que organitzàvem un fons portuari; en tot l'Estat espanyol ningú no s'hi havia "atreït". Això fou un inconvenient, especialment a l'hora d'elaborar el quadre de classificació dels fons, ja que no teníem cap model per seguir. Però al mateix temps ens comportà una gran satisfacció en veure que n'havíem estat capaces, que havíem aconseguit el nostre objectiu, i millor encara, que aquell quadre serviria posteriorment de model per a altres ports que decidiren, amb el temps, organitzar també

els seus fons: Huelva, Santander o Santa Cruz de Tenerife.

Malgrat que inicialment era un Arxiu Històric, amb el pas del temps esdevingué també un arxiu administratiu, ja que passà a acollir la documentació més recent generada per l'Administració portuària i transferida amb regularitat a l'Arxiu. Van ser anys difícils, en què intentàvem compaginar la nostra feina diària i la nostra vida personal amb els viatges amb tren a Barcelona per fer el Màster en Arxivística de la UAB, les classes del qual s'impartien a l'Hospital de Sant Pere i Sant Pau.

També van ser durs laboralment parlant, ja que, tot i que des del mes de març de 1990 érem personal laboral contractat per la Junta del Port de Tarragona, l'etiqueta d'intruses i de mestresses dels "papers vells", ens va costar molt anys de treure. Però com a lluitadores incansables –condició que em sembla que reunim tots els arxivers–, i després de l'assistència a congressos, cursos i jornades per aprendre més i més, elaboràrem inventaris dels diferents fons i col·leccions, i confeccionàrem guies, articles i publicacions per donar a conèixer, pertot, els fons portuaris tarragonins.

Ens anàrem modernitzant amb l'ús de les noves tecnologies, partint d'un PC amb pantalla amb blanc i negre i el sistema operatiu Open Access fins a l'arribada de Windows i més tard d'Internet. Processàrem les dades des de les fitxes manuals que havíem fet als inicis, digitalitzàrem les fotografies i, sobretot, vàrem moure centenars i centenars de caixes dels diferents dipòsits.

Amb l'arribada del nou mil·lenni i la creació del Museu del Port de Tarragona, la nostra vida professional prengué un altre caire, passàrem a ser contractades pel Centre d'Estudis Marítims i d'Activitats del Port de Tarragona, i cadascuna de nosaltres aconseguí la categoria professional de coordinadora, l'una del Museu del Port, i l'altra de l'Arxiu del Port.

A l'Arxiu no hem deixat mai de banda la tasca de difusió, ans al contrari, des de sempre ha estat un objectiu prioritari donar a conèixer els nostres fons, la particularitat dels quals els fa únics i singulars. També ha estat una preocupació constant la integració dels arxivers portuaris dins d'un col·lectiu, per allò que la unió fa la força, i especialment pel fet que la nostra administració continua depenent de l'Estat espanyol. Aquesta inquietud ha donat els seus primers fruits, sobretot des que l'any 2003, els arxivers de diferents ports de la Península entràrem

en contacte per dur a terme accions comunes, com l'organització de les Jornades Tècniques d'Arxius Portuaris, de les quals ja hem fet tres edicions: la primera a Huelva el 2004, la segona a Tarragona el 2005 i la tercera a Gijón el 2007.

En aquests darrers anys, s'ha incrementat vertiginosament el nombre d'unitats d'instal·lació, que des de fa un temps estan repartides en dos

edificis: la seu central de l'Arxiu a la plaça dels Carros, cantonada amb Anselm Clavé, i els dipòsits de l'arxiu administratiu en un immoble de nova construcció al carrer del mar –a un centenar de metres de l'Arxiu–. En l'actualitat la plantilla de l'Arxiu està formada per sis persones, cosa que ha fet que la feina es diversifiqui i que la que us escriu trobi temps més fàcilment per elaborar aquestes ratlles.

Els arxivers fora de Catalunya

Maria Lidon Paris Folch

10 anys a l'Arxiu de la UJI, i em pareix que va ser ahir quan vaig veure el meu nom en la llista d'aprovats de l'oposició d'arxiver/a a la Universitat Jaume I, la primera plaça d'arxiver en una universitat valenciana, amb un temari novedós i exclusivament sobre arxius. Deu anys com a arxivera em donen una perspectiva, no diré que madura, però sí amb suficients elements per a la reflexió sobre la situació dels arxius i la nostra professió.

El meu primer contacte amb el món dels arxius va ser com la majoria de nosaltres, com a usuària, com a estudiant d'Història en l'especialitat d'Història Medieval, a la Universitat de València. I el primer treball arxivístic, tot un repte per a mi: organitzar un xicotet fons d'una desapareguda empresa de vins de principis del segle XX a partir d'unes prestatgeries plenes de documents, llibres i carpetes, sense cap ordre o estructura.

Després de fer un Màster en Biblioteconomia i Documentació, a València, vaig optar pel món dels arxius, gaudint de diverses beques que em van servir molt per a conèixer diferents realitats en diferents arxius, i posteriorment vaig començar, el desembre de 2007, com a arxivera a la Universitat Jaume I de Castelló.

Tenia endavant un gran repte: dissenyar i implantar el Sistema de Gestió Documental de la Universitat. I en això estem. La situació de partida va ser molt bona: el recolzament per part de la Direcció era total; ja s'havia aprovat un Reglament de l'Arxiu General, amb estructura i funcions definides; el volum de documentació era assequible, ja que es tracta d'una universitat nova, creada l'any 1991 i que conserva un xicotet fons de l'antiga Escola de Magisteri i l'antic Col·legi Universitari. Els problemes amb què m'he anat trobant radiquen principalment en la falta de conscienciació per part de gran part de la comunitat universitària de la importància que té la gestió documental, la falta de normalització dels fluxos de treball, i la concepció de l'Arxiu com l'última etapa on van a parar els expedients després d'acabats i quan ja no caben a l'oficina productora.

Durant aquests anys hem estat treballant en els dos àmbits: en l'organització i descripció del fons històric per posar-lo a disposició dels usuaris, i en el disseny i la progressiva implantació dels diferents elements que conformen un sistema de gestió documental com a suport a l'administració de la Universitat. Els resultats potser no són espectaculars, però sí que es van notant en el dia a dia: tenim unes instal·lacions i espais idonis, amb capacitat per a la conservació de la documentació i per a la consulta dels usuaris; progressivament estem dotant la Universitat d'eines

per contribuir a la millora de l'eficàcia administrativa, com ara el *Manual de gestió*, i de nous serveis que ens apropen als usuaris, com la tramesa digitalitzada de documents a les unitats productores o el servei de referència virtual. Destaca l'obtenció del certificat ISO 9001:2000, el 2004, que ens ha permès donar més visibilitat i reconeixement a les tasques que fem a l'Arxiu General.

Per al desenvolupament de la nostra professió, considero que són bàsiques la formació contínua i, fonamentalment, la cooperació entre arxivers. Per això, compagino el treball a l'Arxiu de la Universitat amb activitats de formació, impartint cursos a diferents col·lectius (estudiants, professionals d'arxiu, personal de diferents administracions...) i com a membre de diferents associacions, com l'AAC.

Treballar durant uns anys com a membre de la Junta Directiva de l'Associació d'Arxivers Valencians i actualment al Comitè Executiu de la Conferència de Archiveros de Universidades españolas (CAU), m'ha permès aprendre molt i conèixer més de prop els aspectes més positius de participar en les associacions, i també els problemes que ens afecten a tots els arxivers.

La presència de l'Associació d'Arxivers Valencians es va consolidant progressivament, encara que més lentament del que ens agradaria, perquè el nostre col·lectiu és mínim i està molt dispers, no sols geogràficament sinó per les diferents situacions professionals en què ens trobem: molts arxivers municipals comparteixen les funcions dels arxius amb les de biblioteca, en moltes administracions públiques no hi ha la figura de l'arxiver i tampoc no en la majoria d'empreses i entitats privades, la legislació és mínima i té escassa aplicació i, com a problema comú de l'associacionisme, falta més participació i implicació dels associats. Per tant, la funció de l'Associació és fonamental per a lluitar pels interessos comuns i donar a conèixer el paper dels arxius a la nostra Comunitat; i ho fem, bàsicament, mitjançant activitats de formació al llarg de l'any, la divulgació científica per mitjà de la

Revista d'Arxius, i la comunicació mitjançant la web, el butlletí trimestral, la celebració de jornades bianuals i la cooperació amb altres associacions.

La CAU és una entitat més homogènia, tots pertanyem a l'àmbit universitari, però amb problemes de naturalesa similar: tot i que en els catorze anys de funcionament s'ha aconseguit molt, falta més visibilitat de l'arxiu dins l'organització universitària, falta més comunicació i més participació dels arxivistes. Ara bé, podem veure els resultats del nostre esforç a curt termini i, per tant, el treball resulta més encoratjador. En la meua opinió, la base de l'èxit és l'estructura de la CAU, basada en grups de treball sobre diferents temes, que es comprometen a presentar resultats en l'Assemblea Anual. D'aquesta manera, es consensuen informes i documents, que han estat elaborats per un grup d'arxivistes però que podem utilitzar tots.

Per donar un nou impuls a l'Associació, el proper més de juny, en el marc de les jornades anuals, que celebrarem a Castelló, es presentarà el Pla estratègic de la CAU, com a peça clau per al desenvolupament de les activitats dels anys vinents.

Aquest, en la meua opinió, és l'element clau de futur de la nostra professió, per on hauria d'orientar-se el nou rol de l'arxiver: la gestió estratègica. No hi ha dubte de la importància de la gestió documental i del paper de l'Arxiu en les nostres organitzacions, i tots podem aconseguir un posicionament estratègic de l'Arxiu si treballem amb objectius definits, sempre orientats a l'usuari, buscant estratègies per a la difusió dels nostres fons i serveis, i fomentant la formació i, molt important, la cooperació, amb altres serveis i departaments dins de les nostres institucions, i amb arxivistes d'altres organitzacions.

La Junta informa

Sessió 3/2008, de 17 de març

En aquesta reunió es prengueren els acords següents:

- Encarregar la traducció al català de les dues guies d'InterPARES 2, Creator Guidelines Book i Preserver Guidelines Book.
- Constituir un grup de treball del projecte InterPARES 3 dins l'AAC.
- Nomenar la sòcia Gràcia Pedrosa representant de l'AAC a la Comissió Nacional d'Accés, Avaluació i Tria de Documentació.
- Aprovar el programa, dia i lloc de la propera Jornada d'Estudi i Debat, 8a edició.
- Aprovar el model de targeta VISA de l'AAC.
- Aprovar la publicació del Directori de l'AAC amb només les dades professionals amb nota sobre les dades de caràcter personal.
- Constituir el grup de treball de competències professionals.
- Aprovar el nou horari de la secretaria de l'AAC.

Sessió 4/2008, de 21 d'abril

En aquesta reunió es prengueren els acords següents:

- Aprovar la signatura del conveni entre l'AAC i el Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació.
- Aprovar la participació de l'AAC a les XI Jornades d'Imatge i Recerca per un import de 2.000 €.
- Nomenar Miquel Serra coordinador del grup de treball del projecte InterPARES.
- Nomenar els socis Teresa Cardellach Giménez i Joan Comasòlivas Font com a membres del tribunal seleccionador d'una plaça de director/a de l'Arxiu Municipal de l'Hospitalet.

Sessió 5/2008, de 19 de maig

Aquesta sessió va ser una reunió de debat en què no es prengueren acords.

Sessió 6/2008, de 26 de juny

En aquesta reunió es prengueren els acords següents:

- Trametre una enquesta a arxius sobre fons videogràfics per a la Xarxa d'Arxius i Televisions Locals.
- Acceptar la renúncia de Joaquim Borràs com a membre del comitè 50 d'AENOR i renovar el soci

Lluís Esteve Castellans com a representant de l'AAC.

- Aprovar el pressupost de Luna&Mendoza, SL per a pintar la seu de l'Associació, per un total de 1.165 €.
- Aprovar la contractació de la sòcia Gemma Carretero per fer l'índex del Manual d'arxivística.
- Trametre una enquesta als arxius municipals i comarcals sobre fons videogràfics per a l'Observatori Permanent d'Arxius i Televisions Locals

Moviments de socis.

Altes

Socis numeraris: Núria PALOMAR BAGET, Marta BLASCO BELLED, Oriol CALVET CASAJUANA, Almudena GUTIÉRREZ GARCÍA-MUÑOZ, Oriol VALGAÑÓN BARBERÀ.

Socis institucionals: Sindic de Greuges de Catalunya; Gupost, SA Publicidad Directa.

Estudiants: Eva SANTAULARIA SOLDEVILA, Alba VILASECA FREIXAS, Anna PUIG MIQUEL, Aitor PARRA BELLÓN, Alexandra CAPDEVILA MUNTADAS, Ferran ABARCA PERIS, Laura VICENS NAJARRO, Xavier RODRIGO TORRES, Ester GRANOLLES GIBAL, Raquel ENRICH RODRÍGUEZ, Maria Lluïsa FERNÁNDEZ CLARÉS, Albert COMPTE RIBA

Canvis de condició

D'adherits a numeraris: Anna BONET PUNSEDA, Maria José SIGALT VAYÀ, Ana ACUÑA MATEO, Jordi MARCH BARBERÀ, Roger MIRABENT ZENÓN, Sílvia PADRÓS COSTA, Joan PÉREZ VENTAYOL, Sílvia PADRÓS COSTA, Andrés GÓMEZ GIL.

Baixes

Glòria RULL SANS, Gabriel ROURA GÜIBAS

Nota de rectificació

En el passat butlletí (núm. 87), a la secció de notícies, tot fent referència a la reunió de la secció d'arxius d'Esports posava com autor de l'article Joan Boadas quan el que havia de posar és Fina Solà. A les tarifes professionals la participació a taules rodones posa 1665 euros, quan el que ha de posar és 165 euros.

HORARI D'ATENCIÓ

Support administratiu:

Maria FUNÉS
Dilluns i dijous: de 15 a 19 h
Dimarts, dimecres i divendres:
de 9 a 15 h

COMPOSICIÓ DE LA JUNTA

President:

Joan Antoni JIMÉNEZ,
jjimenez@catsalut.cat

Vicepresidenta:

Patricia LLOVERAS,
patricia.lloveras@gencat.cat

Vocal de Secretaria:

Albert VILARÓ,
avillaro@aj-laseu.net

Vocal de Tresoreria:

Marta ALBÀ,
arxiu@llagostera.org

Vocal de Relacions Internacionals:

Joan BOADAS,
jboadas@ajgirona.org

Vocal de Formació:

Miquel SERRA,
miquel.serra@udg.es

Vocal de Treball i Estatus

Professional:

Josep CONEJO,
jcmuntada@gmail.com

Vocal d'Activitats i Difusió:

Carme GARCÍA,
carme.garcia@lycos.es

Vocal de Relacions Institucionals:

Marc TAXONERA,
biblioteca@abmontserrat.es

Vocal de Projecte Professional:

Emília CAPELL,
ecapell@bcn.cat

Vocal de Publicacions:

Albert CURTO,
acurto@baixebre.cat